

01 25/10
RICHARD VIIDALEPP

Walter Anderson (1885—1962)

Eripainos Kalevalaseuran Vuosikirjasta n:o 43/1963

WALTER ANDERSON

(1885—1962)

Elokuun 23:ntena kuoli Kielissä professori Walter Artur Anderson, kansainvälisesti tunnettu folkloristi. Hän oli syntynyt Minskissä 10. 10. 1885 ja opiskellut Kasanin yliopistossa, jossa hänen isänsä oli suomensukuisten kielten professorina. W. Anderson osoitti huomattavaa lahjakkuutta jo ylioppilaana. Tällöin hän kirjoitti merkittävän tutkielman Apuleiuksen fantastisesta romaanista »Kulta-aasi»; kirjoituksesta hän sai yliopistolta kultamitalin. Myöhemmin ilmestyi tämän tutkielman edellinen osa täydennettynä ja laajennettuna teoksena (»Roman Apuleija i narodnaja skazka» 1, Kasan' 1914). Päätettyään opintonsa Anderson oli vv. 1909—1911 Pietarin yliopistossa valmistuakseen yliopiston opettajaksi, sittemmin hän täydensi opintojaan vielä Berliinin yliopistossa ja muuallakin. V. 1918 Walter Anderson väitteli tohtoriksi (»Imperator i Abbat, istoria odnogo narodnago anekdota» I) ja sen jälkeen hän toimi jonkin aikaa opettajana Kasanin yliopistossa ja Minskissä.

Andersonin elämäntyön tärkein ajanjakso kului Eestissä, jossa hän vuosina 1920—1939 oli Tarton yliopistossa eestiläisen ja vertailevan kansanrunoudentutkimuksen professorina, mutta hän piti samalla luentoja romaanisenkin filologian alalta ja opetti italian kieltä. Kansanrunouden alalta Anderson luennoi vuorotellen kansansatujen ja kansanlaulujen vertailevan tutkimuksen metodologiaa sekä järjesti monenlaisia erikoiskursseja. Hänen johdolla suoritettiin joukko maisterintöitä. Kaikki oppilaat muistavat hänet hy-

vin laajatietaisena opettajana, joka oli aina ystävällinen ja valmis auttamaan sekä innostamaan nuoria kansanperinteen tutkimuksiin.

Walter Andersonia viehättivät monet tutkimukset, jotka käsittelivät jotakin teemaa kansainvälisessä laajuudessa. Sellaisia olivat hänen kaksi pilasatu-monografiaansa. Tunnetumpi näistä on »Kaiser und Abt. Die Geschichte eines Schwanks» (FFC 42; Helsinki 1923), joka sisältää lyhennettynä kirjoittajan väitöskirjan. Tämä tutkimus on suoritettu harvinaisen perusteellisesti, ja siksi tieteellisessä kirjallisuudessa se mainitaan ja sitä siteerataan usein kansansatututkimuksen malliesimerkkinä. Siinä on yksityiskohtaisesti selvitetty useita kansanperinteen kehityksessä ja leviämisessä esiintyviä säännönmukaisuuksia. — Toinen samanlaatuinen suur-tutkielma on hänen monografiansa pilasadusta »Der Schwank von alten Hildebrand. Eine vergleichende Studie» (Tartto 1931). Mainittujen lisäksi on Anderson kansansatujen alalta julkaissut vielä joukon muitakin tutkimuksia. Samoin hän on useassa työssä selvittellyt tutkimusmetodiin liittyviä kysymyksiä. Hän oli ns. suomalaisen metodin vannoutunut kannattaja ja kehittäjä, joskus suoras-taan sen puolustaja (»Zu Albert Wesselski's Angriffen auf die finnische folkloristische Forschungsmethode», Tartto 1935).

W. Anderson on julkaissut myös useita eestiläisiä kansanlauluja käsitteleviä tutkielmia. Hän aloittikin Eestissä lastenlaulujen ja uudempien kansanlaulujen tutkimisen. Itse hän on kirjoittanut monografian eräästä uudemmassa kansanlaulusta: »Das Lied von den zwei Königskindern in der estnischen Volksüberlieferung» (Tartto 1931). Eestiläisten vanhojen (runomuotoisten) kansanlaulujen säerakennetta Anderson on myös selvittänyt tilastollisen menetelmän avulla sekä esittänyt varmoja sääntöjä sanojen paikallistumisesta säkeessä, samoin hän on yrittänyt todistaa skandeevaan esitystavan vanhemmuutta (»Studien zur Wortsilbenstatistik der älteren estnischen Volkslieder», Tartto 1935). — Andersonin tut-

WALTER ANDERSON

kimuksille on ominaista harvinainen perusteellisuus ja runsas argumentointi, vaikkakin niitä ehkä heikentää liiallinen taipumus teoretisointiin ja kiinnostuksen puute elävään kansanperinteeseen.

Andersonin harrastusten piiriin kuului myös numismatiikka. Hän ehti julkaista eestiläisiä rahälöytöjä ja -kokoelmia koskevia tutkimuksia.

Huomattavan merkittävä oli Andersonin *toimitustyö*. Tarton yliopiston toimitusten (actojen) toimittajana hän oli v. 1921–1939. Hän aloitti Tartossa Õpetatud Eesti Seltsin bibliografisen sarjan »Eesti filoloogia ja ajaloo aastaülevaade» (»Jahresbericht der estnischen Philologie und Geschichte») ja toimitti sen niteet I–IV (1918–1921). Hän oli Eestin eepillisten kansanlaulujen julkaisun toimittajana (»Eesti Rahvalaulud» I ja II, 1926 ja 1932). Kansainvälisesti tunnettuna ja arvovaltaisena tutkijana hän oli usean vuoden ajan Suomen Tiedeakatemian julkaiseman sarjan »FF Communications» eräänä toimittajana.

Professori Anderson oli Tartossa Eestin Kansanrunousarkiston kollegiumin esimiehenä v. 1927—1939 ja otti Eestin edustajana osaa useihin kansainvälisiin folkloristien kongresseihin.

Andersonilla on myös pysyviä ansioita kansanperinteen keruun järjestäjänä. Hän aloitti v. 1922 Eestissä lastenlaulujen keruutyön, joka oli organisoitu koulunopettajien avulla: oppilaat kirjoittivat itse muistiin laulunsa, runonsa, leikkilaulunsa, sormiennimityksensä jne. Tällä hetkellä tämä kokoelma on suuruudeltaan 58.000 sivua ja se sisältää n. 165.000 lastenrunoa. Kokoelma on tallella Tartossa Eesti NST:n Tiedeakatemialle kuuluvassa Fr. R. Kreutwaldin Kirjallisuusmuseossa. Samassa paikassa säilytetään myös Andersonin saksalaisten lastenlaulujen kokoelmaa (3.040 sivua). Niinikään hän oli Minskissä kerännyt juutalaisten kansanperinnettä sekä San Marinon tasavallasta satuja. (Ne ovat osittain ilmestyneet painettuina: »Novelline popolari sammarinesi», I—III, 1927, 1929, 1933.)

Vuosina 1940—1945 Walter Anderson toimi Königsbergin yliopistossa kansatieteen (Volkskunde) professorina. Sodan pommituksissa tuhoutuivat hänen käsikirjoituksensa ja kirjastonsa. Vuoden 1945 joulukuusta alkaen hän asui Kielissä ja jatkoi kaikesta huolimatta tieteellistä toimintaansa saksalaisessa yliopistossa. Hänen lukuisia tutkimuksiaan, artikkeleitaan ja arvostelujaan on ilmestynyt viime vuosina useissa aikakausjulkaisuissa ja kokoomateoksissa. Mielenkiintoisimpia niistä on Suomessa painettu »Ein volkskundliches Experiment» (1951, FFC 141). W. Anderson oli Preussin Tiedeakatemian kirjeenvaihtajajäsen vuodesta 1937.

Kalevalaseuran ulkomaiseksi jäseneksi hänet oli kutsuttu v. 1927.

Richard Viidalepp